

פרקליט המדינה, הגרסה האמיצה

פרשות ביביטורס והרפז? אלה ממש לא האתגרים החשובים העומדים לפתחו של פרקליט המדינה החדש שי ניצן. אם הפרקליט מספר 1 באמת רוצה לעשות שינוי, הנה כמה אתגרים אמיתיים המשוועים לטיפולו

בועז סנג'ור

שורה של אתגרים אמיתיים המשוועים לטיפולו.

צמצום היקר המעצרים וצמצום ההסתמכות על הודאות

מדובר כמובן בשני אתגרים עצמאיים, שלכל אחד מהם בנפרד חשיבות עצומה. ובכל זאת בח־רתי לכרוך אותם יחדיו כדי להדגיש בפני הקוראים את הקשר הלא קדוש שביניהם: המחקרים החדשים, כגון אלה המנתחים את הזיכויים של חפים מפשע בעקבות השוואות גנטיות הנערכות בפרויקט הח־פות האמריקני (Project Innocence), מוכיחים שחקירה לוחצת בתנאי מעצר גורמת גם לחפים מפשע להודות בעבירות המיוחסות להם, וכי לבתי המשפט אין כלים לזהות את הודאות השווא. זאת בין היתר משום שגם בהן מודאים חוקרי המש־טרה שיהיו "פרטים מוכמ־נים". לפיכך מורשעים כמעט

בשבוע שבו המליצה ועדת האיתור על מינויו של עורך הדין שי ניצן לפרקליט המדינה החדש, סקר עיתון "הארץ" את "התיקים שמחכים להכרעת הפ־רקליט", ואף בחר מביניהם את "אתגרי הפרקליט הבא: פרשות ביביטורס והרפז" ("הארץ", 19.11.13). מה גורם לעיתון מכובד לטעות לחשוב שאלו הם האתגרים? הרי לא מדובר בעיסוק ברכילות, אלא באחד התפקידים המשפיעים ביותר על מערכת המ־שפט הפלילי. ייתכן שאחד הגורמים לטעות שאליה

פרופ' בועז סנג'ור, פרופסור מן המניין, ראש החטיבה למשפט פלילי ולקרימינולוגיה, המרכז האקדמי למשפט ולעסקים ברמת גן

אצלנו עדיין רואים בהודאה את מלכת הראיות, במקום להבין שמדובר בקיסרית הרשעות השווא. על פרקליט המדינה להנחות את פרקליטיו לדרוש מהמשטרה ראיות משמעותיות מלבד ההודאה בטרם יחליטו על הגשת כתב אישום

נתפס העיתון הוא העיסוק האובססיבי של כמה מפרק־ליטי המדינה בשנים האח־רונות, כגון פרקליט המדינה היוצא משה לדור, בחשדות המיוחסים לפוליטיקאים. זהו כביכול מרכז העשייה של מערכת המשפט הפלילי – דווקא העבירה המנוסחת כה רחב וכה רע "מרמה והפרת אמונים". כנגד תפיסה מוט־עית זו אבקש להציע לפרק־ליט המדינה הנכנס שי ניצן

ראשי המערכת. היועמ"ש יהודה וינשטיין עם פרקליט המדינה שי ניצן בטקס כניסתו לתפקיד, בחודש שעבר בלשכת עורכי הדין

לשנה וכבר עברנו את המספר 60,000 (!). ברוב המקרים כלל לא מוגש כתב אישום בעקבות המע"צ. ברוב המקרים המעצ"ר לא באמת מוצדק להשגת אחת מהמטרות הראויות הקבועות בחוק (מסוֹ-כנות אמיתית, מניעה של סכנה אמיתית לשיבוש הליכי החקירה) אלא משמש כלי ציני להפעלת לחץ על הנח־קרים. החקירה המשטרתית הטיפוסית עודנה עצלה ולא מתוחכמת: בהשפעת הקונ־ספציה המוטעית של "אשמת החשוד" מניחים החוקרים שהחשוד שבידיהם הוא שעבר את העבירה, ומתמ־קדים בו ובהודאתו. לכאורה זהו ליקוי בחקירות המשטרה

כל המודים באשמה, גם החפים מפשע. חרף זאת, אצלנו משום מה עדיין רואים בהודאה את מלכת הראיות, במקום להבין שמדובר בקיסרית הרשעות השווא; לא דורשים אפילו ראיה עצמאית של "סיוע"

המגמה החדשה בעולם היא להפחית את שיעורי הכליאה. את הקטנת מספרי המורשעים והאסירים יכול פרקליט המדינה החדש להשיג גם באמצעות הנחיה להימנע מהגשת כתבי אישום בעבירות קלות ומיותרות

חזק להודאה, אלא מסתפקים ב"דבר מה נוסף" שלפי ההל־כה די אם יהיה "קל כנוצה"; ומשתמשים במעצ"ר ככלי להפעלת לחץ על נחקרים להודות בעבירות המיוחסות להם. זהו ההסבר המרכזי לכך שחרף העובדה שהכ־נסת השתדלה לצמצם את היקף המעצרים כשחוקקה ב־1996 חוק מעצרים המגביל את העילות למעצ"ר, בכל זאת גדל מספר המעצרים משנה

בלבד. למעשה, לפרקליטות ולעומד בראשה השפעה מכרעת על אופן החקירה המשטרית. על פרקליט המדינה להנחות את פרקליטיו לדרוש מהמשטרה ראיות משמעותיות מלבד ההודאה בטרם יחליטו על הגשת כתב אישום. עליו גם להנחותם למעט בבקשות מעצר ולא לאפשר למשטרה להשתמש במעצר שלא למטרות הקבועות בחוק המעצרים. הרי הוא ממונה על אכיפת החוק.

צמצום היקף עסקות הטיעון וצמצום היקף המאסרים

גם את שני הגורמים העצמאיים והחשובים הללו בחרתי לאחד, כדי להדגיש בפני הקוראים את הקשר החזק שביניהם. משפטי ההוכחות הם רק 10% עד 20% מכלל המשפטים הפליליים. רובם המכריע של ההליכים הפליליים מסתיימים בעסקות טיעון; הנאשם מודה בתמורה למחיקת סעיפי אישום או הסלמה. כמה להקלה בעונש – וחסל. בית המשפט אינו בודק כראוי אם באמת עבר את העבירה. ואכן, המחקרים מלמדים שגם חפים מפשע לא מעטים מורשעים כך. אפילו בהצעת חוק חדשה כל שמציעים הוא שבית המשפט יודא שהנאשם הבין את העסקה ושהודה מרצונו. ובמקום "עסקה" מכנים זאת "הסדר", כביכול בכך יוכשר הדרך. לכאורה עסקות

לשיעורים סבירים. תעשיית עסקות הטיעון מאפיינת שרת מאות אלפי הרשעות בשנה. מספר האסירים גדל עד יותר מ-20,000. המחקרים מלמדים שרק כ-5% מהאסירים הם אלימים ומסוכנים; שהמאסר אינו משקם אלא מחזק נטיות קרימינליות; שהוא אינו מופעל באופן שוויוני אלא בעיקר נגד אוכלוסיות חסרות כוח פוליטי; שהוא לא רק גורם סבל רב לאסיר ולמשפחתו אלא גם יקר מאוד לחברה, משום שהעלות השנתית של החזקת גנב או פורץ ממוצע במאסר עולה בהרבה על הנזק השנתי שהוא צפוי לגרום מחוץ לבית הסוהר. ודווקא לאחר מאסרו הוא צפוי להיות אנטי-חברתי יותר, מתוחכם יותר, מסוכן יותר.

המפכ"ל יוחנן דנינו

פשעי שוטרים הם לא רק אלימות כלפי אזרחים ונחקרים אלא גם הסתרת ראיות בעלות פוטנציאל מזכה, "שיפור" ראיות מפלילות ובידוי ראיות. על פרקליט המדינה להנהיג גישה בריאה של כבדה וחשדה, ולא להשלים עם העלמת עין של פרקליטים מפשעי שוטרים

המגמה החדשה בעולם היא להפחית את שיעורי הכליאה. המאסר נחשב לעורש נש די מפגר. אמנם בארצות הברית עודנו פופולרי מאוד, אך גם שם אינו משיג את מטרתו. את הקטנת מספרי המורשעים והאסירים יכול פרקליט המדינה החדש להשיג גם באמצעות הנחיה להימנע מהגשת כתבי אישום בעבירות קלות ומיותרות. בהיותו היועץ המשפטי לממשלה, שנים לפני שהכנסת נזכרה לבטל (רק ב-1988) את האיסור הארכאי על קיום יחסים הומוסקסואליים, השכיל השופט המנוח חיים כהן לקבוע הנחיה כי לא יאכפו את העבירה על בגיי

רים שקיימו יחסים בהסכמה ובצנעת הפרט. עם קצת מעוף תוכל, שי ניצן, להנחות את צבא פרקליטיך שלא לאכוף עבירה מיותרת כגון צריכת מריחואנה (שממילא ודאי תבוטל בשנים הקרובות) ועבירות רבות אחרות.

הטיעון מאפשרות לפרקליט המדינה להפיק תועלת מרבית מהמשאבים העומדים לרשותו. אך האומנם מטרתו להרשיע ולכלוא כמה שיותר אנשים? הצחתו בתפקידו לא תימדד בריבוי הרשעות ומאסרים; מוצע בזה למדוד אותה דווקא בהפחתתם

שווה להיות עורך דין

הטבות ייחודיות במנורה מבטחים
במיוחד לעורכי דין

לפרטים סרקו הקוד

מנורה מבטחים
מומחים בניהול ביטוח פנסיה • פיננסים

האמור אינו מהווה ייעוץ או שיווק פנסיוני, המלצה או חוות דעת באשר לכדאיות
ההשקה או החיסכון בכל מוצר ואינו מהווה תחליף לייעוץ אישי הניתן בכפוף לדין.

לפרטים נוספים והצטרפות:

טלפון 03-7555916

מייל mmp@menoramivt.co.il

העברת הטיפול בכל האישומים ממחלקת התביעות של המשטרה לפרקליטות

אולי נוח יותר לפרקליטות לעסוק רק בעבירות הרציניות יותר ולהותיר את הטיפול בעבירות הקלות למחלקת התביעות של המשטרה. אך טובת הציבור מחייבת עמדה חרוצה ואחראית יותר. ריכוז בידי המשטרה הן של סמכויות החקירה והן של סמ-

כויות התביעה באותו התיק מעניק לה כוח רב מדי כלפי האזרח. על פרקליט המדינה החדש לפעול לריכוז כל התיקים הפליליים בפרקליטות. לאחר מכן ניתן וצריך יהיה לקבוע סדרי עדיפויות ולהימנע מפליליות יתר (over-criminalization). אפשר להתווכח אודות ההצעה "מלוא כל הארץ משפט", אך אין מחלוקת שרע מאוד המצב של "מלוא כל הארץ משפט פלילי".

הוצאת המעבדות ל"מדע בורנזי" מידי המשטרה

המחקרים והניסיון שניצבו בעולם מלמדים שלא טוב שהמעבדות פועלות במסגרת המשטרה. הדבר פוגע באובייקטיביות ובמדיניות של אנשיהן ומגדיל את המוטיבציה לקבוע כי מתקיימות ראיות מפלילות. על פרקליט המדינה לפעול לכך ש"הראיות המדעיות" שיקבלו פרקליטיו תהיינה מדעיות גם ללא מרכאות. בנוסף, יש

לאפשר גישה לממצאים של המעבדות גם לסניגורים.

טיפול רציני באלימות שוטרים כלפי האזרחים ובפשעי שוטרים בחקירותיהם

רק שלושה חודשים חלפו מאז הודיע מפכ"ל

המשטרה על הקפאת שימוש שוטרים ב"טייזר" – האקדח החשמלי המשמש לחשמול עצורים גם כשאינם מסכנים איש. זאת בעקבות פרסום בטל-וויזיה של צילום שבו נראו שוטרים מתעללים בעצור חסר אונים השוכב על הרצפה וזועק מכאב. ב-20.11.13 נחשפה בטלוויזיה ("היום שהיה", ערוץ 10) התעללות דומה באישה שאנשי רשויות הרווחה הגיעו לביתה מלווים בשוטרים כדי לאשפזה אשפוז כפוי. בסרט נראים שוטרים קלגסים קהי חושים המרדיעים לאישה השרועה על הרצפה וזועקת מכאב שאם לא תקום מיד יחשמו אותה שוב – וחוזרים ומחשמלים אותה שוב ושוב (!). נכון שחקירת אלימות שוטרים מופקדת בידי המחלקה לחקירות שוטרים שבמשרד המשפטים (מח"ש), אך על פרקליט המדינה לומר את דברו באשר להעמדה לדין של שוטרים אלימים. אין ספק שמאחורי כל מקרה כזה המגיע אל זרקורי התקשורת מסתתרים באפלת נצח מקרים רבים שלא תועדו במצלמה נסתרת של אזרחי אמין. פשעי שוטרים הם לא רק אלימות כלפי אזרחים וחקרים, אלא גם הסתרת ראיות בעלות פוטנציאל מזכה, "שיפור" ראיות מפלילות וכמובן בידי ראיות ושקרים בבתי המשפט. נכון שהמשטרה והפרקליטות עובדות יחדיו, אך על פרק-

ליט המדינה להנהיג גישה בריאה של כבדה וחשדה ולא להשלים עם העלמת עין של פרקליטים מפשעי שוטרים. תוכל, שי ניצן, לשאוב השראה מדבריו המאלפים של השופט חיים כהן: "אודה כי למקרא ולמשמע הערעור הנוכחי התחלתי לראשונה לפקפק

הסנגור הציבורי הארצי יואב ספיר

יש להנחות את הפרקליטים לאפשר לסנגורים למלא את תפקידם כראוי. אין להסתפק במסירת חלק מחומר החקירה, אלא יש למסור בפתיחות לא רק את מלוא "חומר החקירה" כי אם גם כל מידע אחר שעשוי לסייע לסנגור בעבודתו

LAW BIZ

רשת עסקית ייחודית לעורכי דין

מעוניינים לקבל תיקים חדשים מעורכי דין?

באתר זה תוכלו לקבל תיקים חדשים מעורכי דין ולהפנות אליהם תיקים שלכם

מעוניינים בהזדמנויות עסקיות שאסור לפספס?

שתפו מידע עם עורכי דין אחרים, קשרו בין לקוחותיכם וצרו הזדמנויות עסקיות חדשות

מעוניינים במכירות מכינוסים, מודעות חמות בלוח, ועוד...?

הירשמו עכשיו ותוכלו ליצור שיתוף פעולה עסקי ומקצועי עם עורכי דין אחרים ע"י פרסום וצפייה במודעות באתר, לשתף תיקים בכל תחומי ההתמחות, ליצור הזדמנויות עסקיות חדשות, ועוד...

ההרשמה הינה לעורכי דין בלבד

הירשמו עכשיו ל 90 יום ניסיון ללא תשלום וללא התחייבות

www.lawbiz.co.il

LAW BIZ הינו אתר ראשון מסוגו בישראל, אשר הוקם במיוחד לשימושם של עורכי דין. לאתר יכולים להירשם רק עורכי דין פעילים הרשומים כחברים בלשכת עורכי הדין בישראל. מטרת האתר הינה לאפשר לעורכי הדין הנרשמים אליו, בדרך נוחה וקלה, לשתף ביניהם מידע ע"י פרסום וצפייה במודעות שיועלו על ידם לאתר, אשר יוביל לשיתוף פעולה עסקי ומקצועי ביניהם ובכך הן לשפר את טיב השירות אותו הם מעניקים ללקוחותיהם והן להגדיל את הכנסותיהם באופן משמעותי.

לצפות כי ינהגו בהגינות מרבית. הדינמיקה של השיטה האדברסרית יוצרת לעיתים שאיפת יתר לניצחון. על פרקליט המדינה הנכנס להנהיג הכשרות לפרקליטים שבהן יוגדר בבירור תפקידים כסיוע לבית המשפט להגיע לאמת ולא כהשגת הרשעה בכל מחיר. האפשרות האחרונה היא כמובן תפיסת תפקיד מעוותת. ראוי שכל תובע יבקר בבתי מעצר ובבתי הסוהר ויכיר את התנאים שם. ראוי שכל תר בעת תיחשף למחקרים החדשים על הרשעת חפים מפשע ועל הגורמים לתופעה. יש לשבח תובעים המפקחים כראוי על עבודת המשטרה ומוציאים שהראיות שאספה אינן תומכות בהרשעת החשוד. יש לעודד תובעים למסור לסנגורים את מלוא חומר החקירה בהגדרתו הרחבה ביותר. יש להבהיר לתר בעים שאינם נמדדים בריבוי הרשעות ובוודאי שלא בריבוי מאסרים. יש לקיים השת"פ תלמויות מקצועיות מעמיקות מהמקובל כיום, בשיתוף עם המוסדות האקדמיים.

שת"פ מלא עם נציבת הביקורת על הפרקליטות

לא הייתה כל הצדקה לכך שהפרקליטות נותרה הגוף

היחיד שיש לו כוח רב (עצום!) אך לא הייתה עליו ביקורת חיצונית. אפילו על השופטים הוסדרה בחוק ביקורת. פרקליט המדינה היוצא לדור נעמד על הרגליים האחוריות ונלחם בחירוק שיניים בניסיונות של הוועדה לביקורת המדינה לחוקק מנגנון של ביקורת חיצונית על הפרקליטות. רק לאחרונה התבשרנו סוף סוף שהשופטת הילה גרסטל מונתה לנציבה הראשונה של הביקורת על הפרקליטות. הנה אתגר נוסף לפרקליט הנכנס ניצן: קבל את הביקורת באהבה ולא בחריקת שיניים ובגרידת רגלים. הביקורת צפויה לשפר את הפרקליטות. צור שקיפות מלאה ועיבוד בשיתוף פעולה מלא עם גוף הביקורת החיצונית, והוכח שפני הפרקליטות לעידן חדש, שבו אנו האזרחים נוכל להתגאות בה כמי שמייצגת אותנו בהליכים הפליליים, ולכל הפחות לא להתבייש בה. בהצלחה!

במקצת, שמה הגיע הזמן והמלחמה בפשעי הפושעים צריכה להידחות מפני המלחמה בפשעי שוטר. שאלתי את עצמי אם על-ידי השימוש השיפוטי אשר אנו השופטים עושים בראיות – ולו גם כשרות מבחינת דיני הראיות – שהושגו על-ידי חוקרים-פושעים, אין אנו עושים עצמנו שותפים לאחר המעשה לפשעיהם" (ע"פ 369/78 אבו מדיג'ם נ' מדינת יש"ראל, פ"ד לג(3) 376, עמ' 381).

שיתוף פעולה מלא עם הסנגוריה הציבורית

הסנגוריה הציבורית אינה אויב הפרקליטות. היא גם אינה וסלית שלה. לשני הגופים תפקידים מרכזיים בהליכי המשפט הפלילי בישראל. אנו האזרחים מתקצבים את שתיהן בכספי המיסים שלנו. אולם אנו משלמים על הפרקליטות הרבה יותר משאנו משלמים על הסנגוריה, וגם את זה צריך לתקן; מדינה החפצה בזכות מוסרית להאשים את האזרח שלה ולסכנו במעצר ובמאסר חייבת להקפיד גם על הגנת המשפטית הראויה. כנראה נאיבי לצפות דווקא

ריכוז של סמכויות החקירה ושל סמכויות התביעה באותו התיק מעניק למשטרה כוח רב מדי ביחס לאזרח. על פרקליט המדינה החדש לפעול לריכוז כל התיקים הפליליים בפרקליטות

מפרקליט המדינה לתמוך במהלך כזה של השוואת משאבים, אך יש מהלך אחר שלו אנו דווקא מצפים ממנו: הנחה את פרקליטיך לאפשר לסנגורים למלא את תפקידם כראוי. אין להסתפק במסירת חלק מחומר החקירה כמי שכפאו שד. יש למסור בפתחות לא רק את מלוא "חומר החקירה", אלא גם כל מידע אחר שעשוי לסייע לסנגור בעבודתו. וכבר אמר בית המשפט העליון שאין חקר לתבונת סנגור מוכשר; רק הסנגור יחליט אם החומר מסייע לו בעבודתו, ואין לצנזר את החומר מראש. זוהי רק דוגמה לשיתוף הפעולה המקצועי שאותו יש להדריך את הפרקליטים לקיים עם הסנגורים.

הכשרת התובעים לתפקידם

האתוס המצופה מהתובעים קרוב לאתוס של שופט. התובעים מייצגים את הציבור. הציבור זכאי

הכרטיס מאפשר
גישה גם
למערכת מייצגים
במיסוי מקרקעין
של רשות המיסים

כרטיס חכם עו"ד יותר

ממשיכים עם מחירי מבצע סוף שנה!*

ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין
מנפיקה כרטיסים חכמים ומשווקת את
ערכת ההתחברות למערכת נט המשפט כבר 6 שנים,
והיא החברה המובילה בתחום זה.

מה מכילה ערכת ההתחברות למערכת נט המשפט

- כרטיס חכם לתקופה של 4 שנים!
- קורא כרטיס
- תכנת חתימה אלקטרונית ייחודית שפותחה בהתאמה למערכת נט-המשפט
- שירות ייחודי של העברת כל טפסי הרישום להנהלת בתי המשפט עבור עורכי הדין
- שירות תמיכה מלאה ל-4 שנים לכרטיס, לקורא הכרטיס ולתכנת החתימה

למה כדאי לרכוש את ערכת ההתחברות של ההוצאה לאור או לחדש אותה אצלנו

- כי לשכת עורכי הדין בחרה בנו להנפיק כרטיסים חכמים
- כי יש לנו ניסיון של 6 שנים בהנפקת הכרטיסים ובתפעולם
- כי יש לנו תמיכה מלאה לכל תקופת תוקפו של הכרטיס
- כי הכרטיסים שלנו מונפקים בשיתוף החברה המובילה בארץ

כי אלפי עורכי דין אינם טועים!

* בתוקף עד 28.2.2014

1-800-225-233 להזמנות: **ההוצאה לאור של לשכת עורכי הדין**

"בית אופקים" - דרך מנחם בגין 82 ת"א 6713829, ת.ד. 14152 תל-אביב 6114101, טל: 03-6368222, פקס: 03-5624424
ניתן להזמין גם דרך החנות הוירטואלית: www.pador.co.il או בדוא"ל: info@lawpub.co.il